

เทศน์พระ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันอุโบสถ ทำอุโบสถเพื่อความบริสุทธิ์ของเรา เพื่อความบริสุทธิ์ของใจ ดู
อากาศสิ! เวลามันสงบเงียบ มันมีความสุขมากนะ ความสุขเกิดจากความสงบไม่มี ลมนิ่ง
มันมีความสุขของเขา สงัดจากภายนอก ถ้าสงัดจากภายในล่ะ? ถ้าความสุขเกิดจากเรา
นะ

โลกมันปั่นป่วน รูป รส กลิ่น เสียง แสง สี เสียงของโลก เขาชอบกันอย่างนั้น
ทางธุรกิจบันเทิง เขาเอาแสง สี เสียงนี้มาเป็นเครื่องมือหากิน แล้วเราก็เข้าไปในแสง สี
เสียงมันตรงกับกิเลส กิเลสชอบอย่างนั้น

เวลาเราต้องการความสงบ เพราะอะไร? เพราะเราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าว่าความสุขเกิดจากความสงบไม่มี แต่มันไม่เคยสงบ นามรูป มีนาม นามเป็น
ความว่าง รูปเป็นสิ่งที่กระทบกระเทือน มีนาม มีรูป ในความรู้สึกเป็นรูปนาม รูปนามใน
หัวใจของเรา

ความว่างคือความว่าง คือความว่างเหว ความว่างคือสิ่งที่เป็นช่องว่าง รูปคือว่า
อตฺตา คือความคิด คือความกระทบ นามรูปคือความรู้สึกในหัวใจ ฐิติจิตเป็นนามรูป
เริ่มต้นเกิดจากความรู้สึก อวิชาปัจจยา สังขารา สังขาราปัจจยา วิญญาณัง มันไม่เคยสงบ
เลย มันมีช่องว่างในความรู้สึก มีช่องว่างเพราะมันไม่อิ่มเต็ม นี้นาม

รูป! รูปคือความกระทบกระเทือนในใจ สิ่งที่กระทบกระเทือนออกมา มัน
กระทบกระเทือนกันมาตั้งแต่เราไม่มีความรู้สึกเลย ตั้งแต่ในฐิติจิต ในภวาสวะ ในภพ
ไม่ใช่อายตนะข้างนอกนี้หรืออายตนะข้างนอกมันเป็นสิ่งที่กระทบระหว่างขั้นชั้กับจิต

สิ่งที่จะเป็นฐานที่ตั้งของจิตเห็นไหม นามรูป สิ่งที่เป็นนามรูป สิ่งที่เป็นอวิชา
ครอบงำ ขวดน้ำที่พร่องน้ำเวลาขยับจะมีเสียงดังมาก ความพร่องของน้ำนี้นามรูป มัน

กระทบกระทั่งกันในฐานะแบบนี้ ในตัวของมันเอง มันมีขี้ววกขี้ลอบในตัวของมันเองอยู่แล้ว มันถึงเป็นปฏิสนธิจิต จิตนี้ถึงเคลื่อนไป จิตนี้ถึงปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา แล้วออกมาเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เป็นมนุษย์ ปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา เกิดในครรภ์ เกิดในไข่ เกิดในโอปปาติกะ สิ่งที่เกิดในสถานะเห็นใหม่ นี่สิ่งนี้เวียนไปแล้วย้อนมาในโลกนี้

แสง สี เสียง ก็เหมือนกัน คินนี้มีงานนั้น คินนี้มีงานนี้ ที่ไหนมีงานเราไปตามเสียงนั้น เสียงชักจูงไป เราไปตามเสียง ไปตามรูป ไปตามอายตนะกระทบ สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลก โลกเอาสิ่งนี้มาเป็นธุรกิจได้ เอาสิ่งนี้มาหาเงินหาทอง เป็นสิ่งที่หาผลประโยชน์ได้ แต่เราไปเสพสุข เราไปเที่ยว ทางโลกเขาไปเที่ยวกัน ไปหาแหล่งบันเทิงกัน โลกคิดกันอย่างนั้นไง คุณภาพชีวิต ชีวิตของคนทำงานต้องมีการพักผ่อน ต้องมีเวลาว่าง คุณภาพชีวิตของโลกเขาคิดกันได้ อย่างนั้นนะ

คุณภาพชีวิตของจิต ชีวะคือความมีชีวิตอยู่ ชีวะคือจิต ชีวะคือความรู้สึก ถ้าเราเป็นคนละเอียด เราพยายามจะค้นคว้าในหัวใจของเรา เราจะค้นคว้าเข้าไปในตัวของเรา มันต้องมีพื้นฐาน พื้นฐานของเรา พื้นฐานของนักรบ พื้นฐานของศากยบุตร ถ้าศากยบุตร การเคลื่อนไป การดำรงอยู่ของเรามันจะพ้องถึงความตั้งใจของเรา ความตั้งใจของเรา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงเสขियัตถ์ การดำรงชีวิต ความ เป็นอยู่ของเราใช้ปัจจัย ๔ การกิน การอยู่ การเข้าห้องน้ำต่างๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้หมดเลย เพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้มันเป็นบรรทัดฐาน ถ้ามีบรรทัดฐาน สิ่งที่เป็นเหมือนกัน บรรทัดฐาน ปฏิบัติทาเครื่องดำเนินมันเป็นสัมมา

สัมมาคือการเข้ามาหานามรูป หาช่องว่างในหัวใจ ไม่ใช่สิ่งที่เราว่ากระทบใครว่าเป็นนามรูปหรือ กำหนดสัญญาอารมณ์เป็นนามรูป ลมพัดมันเป็นนามรูปที่ไหน ลมพัด ลมมันพัดไปมันเกิดความร้อน อากาศลอยตัวขึ้นไป มันเกิดลมขึ้นมา มันพัดของมันไป มันก็เกิดลม

นี่ก็เหมือนกัน ตากระทบรูป วิญญาณไม่รับรู้รู้สึก ลมพัดมาเราก็ไม่รับรู้อะไรเลย ลมพัดไปเรามีความทุกข์ เรามีความคิดอย่างอื่น เราไม่รับรู้ลมนั้นหรือ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งกระทบกับตา แต่จิตไม่รับรู้ เราไปมองกันที่ว่าสัญญาอารมณ์เป็นนามรูป เราไม่ได้

มองว่าจิตคือจิต อวิชชา สิ่งที่เป็นความรู้สึก เป็นจิตล้วนๆ นั้นเป็นนามรูป มันหยาบอย่างนั้น มันเป็นการเสกสรร ชรรมะเสกสรร คาดหมายกันไป ว่ากันไป ปากเปียกปากแฉะ ชรรมะสภาวะแบบนั้น แต่ความเป็นไปมันไม่เป็นเลย เพราะอะไร? เพราะมันเป็นการเพื่อฝัน

ทางโลกบอกว่ามันเป็นนามธรรม ต้องให้เป็นรูปธรรม การวิปัสสนา การปฏิบัติ มันยิ่งกว่ารูปธรรมอีก เพราะสิ่งที่เป็นรูปธรรมมันไม่มีเจ้าของ คุณิต วัตถุต่างๆ ทฤษฎีต่างๆ มันอยู่ในคอมพิวเตอร์ มันมีชีวิตที่ไหน

แต่หัวใจเรามีชีวิตนะ จิตนี้มีชีวิต มีธาตุรู้ แล้วเวลามันสัมผัส มันมีสติ มันเป็นสัมผัส มันเป็นมรรค มันเป็นทางอันเอก มันเป็นมรรค ๘ หมุนเข้ามา มันเห็นการกระทำทั้งหมด โลกเขาบอกว่าทำมากับมือ นี่มันทำมากับจิต งานของจิต จิตมันวิปัสสนา งานของจิต จิตกระทำมา มันเห็นเป็นรูปธรรมยิ่งกว่าสิ่งที่เราทำนะ เราเคยมีประสบการณ์ เราเคยทำงานต่างๆ เช่นเรามีงานทำ เสร็จจากงานทำ พอเราเลิกจากงานนั้นมา เอ๊ะ! เราทำผิดพลาดอย่างไร เราทำอย่างไร อันนั้นเรายังคิด เรายังเอามาทบทวน

แต่ถ้าจิตมันทำงาน อริยสังขมันเกิดกับใจ ถ้าอริยสังขมันเกิดขึ้นมา มันจะคลาดเคลื่อนไปได้อย่างไร สิ่งที่เป็นอริยสังข งานของจิต เวลาจิตมันสงบ มันสงบอย่างไร? มันปล่อยวางอะไรเข้ามา? มันปล่อยวางสิ่งใด มันเป็นความสงบเข้ามา มันสงบอย่างไร ถ้าวุฒิภาวะเรายังอ่อนค้อยอยู่ เราว่าความสงบนี้เป็นผลงาน สิ่งที่เป็นผลงานมันเป็นผลงานอะไร? ลมพัดผ่านไป แล้วใบไม้มันก็หยุดนิ่งของมัน เพราะมันไม่มีลมพัด

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งของมันเกิดขึ้นกับใจ สิ่งที่กระทบกับใจ เวลามันผ่านไปแล้วเราว่าสิ่งที่มันผ่านไปแล้ว แล้วพอมันปล่อยวางก็ว่าสิ่งนี้เป็นผลงาน มันไม่เป็นอะไรเลย มันเป็นการคาดหมาย มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับใจ ใจมันมีความเป็นไป แต่เวลาจิตมันสงบเข้ามา มันสงบอย่างไร เราก็มองว่าสิ่งนี้เป็นผลงาน

แต่เวลาเราผ่านมา นี่มันเป็นการฝึกฝน คุณิต คุอย่างเขาทำนากัน คนทำนาเป็นเวลา เขาปักดำต้นกล้าเขาจะเจริญงอกงาม มันจะมีชีวิตต่อไป เราทำนาไม่เป็น เราไปฝึกฝนใหม่ เราปักไปนะ พอหันกลับมาดูข้าวลอมหมดเลย ปักไปแล้วเราก็มองว่าเราปักข้าวแล้ว ถ้าเราปักต้นกล้าแล้ว เราดำนาแล้ว เตียนนามันก็จะออกรวง นามันก็จะขึ้นข้าว แต่เราไม่

รู้หรือกว่าเราปักดำไม่เป็น ปักไปแล้วมันไม่อยู่ในนานั้น มันก็ลอย มันก็เน่าหมด มันก็เสียหายหมด

มันก็ต้องมีประสบการณ์ เวลาจิตมันทำงานของมันก็เหมือนกัน เวลามันทำงานของมัน มันสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราปรับพื้นที่ เราชักน้ำเข้ามา น้ำมันพอเพียงเราก็ปักดำของเรา ปักดำเสร็จแล้ว อ้อ! ปักดำแล้วมันลอย ปักดำแล้วมันใช้ไม่ได้ มันเป็นเพราะอะไร? ทำไมคนอื่นเขาปัก ครูบาอาจารย์ท่านปักของท่าน งานของครูบาอาจารย์ท่านมีรวงมีข้าวออกมา ท่านมีอาหารของท่านกิน แต่เราปักแล้วก็ลอย ทำแล้วก็ไม่ได้ผล ประสบการณ์มันทำบ่อยครั้งเข้า พิสูจน์บ่อยครั้งเข้า

นี่ก็เหมือนกัน ในหัวใจมันมีการวิปัสสนา มันเห็นการกระทำของจิต นี่สิ่งที่เป็นการกระทำของจิต ถ้ามันปล่อยวางต่างๆ เข้ามา พอมันปล่อยวางการกระทำแล้วมันเกิดวิชาการ มันเกิดความรู้จริงขึ้นมา ถ้าจิตมันรู้จริงขึ้นมา ประสบการณ์ของมัน มันก็รู้จริงขึ้นมา แล้วมันเห็นผลงาน มันเห็นรวงข้าว เห็นเม็ดข้าว ปืนี่ทำนาอย่างนี้ ปีนี่ทำนาอย่างนี้ ทำบ่อยครั้งเข้ามันชำนาญขึ้นมา

เวลามรรคสามัคคีมันสมุจเฉตปหาน กิเลสขาด ขาดออกไปจากใจนะ สิ่งนี้มันเป็นนามรูปหรือยัง มันเป็นเรื่องของชั้นหยาบๆ ชั้นหยาบ ชั้นกลาง ชั้นละเอียด โสคาบัน สกิทาคามี อนาคามี สิ่งที่ผ่านมาอนาคามีเข้าไปแล้วมันถึงจะเห็นตัวจิต ถ้าเห็นตัวจิต ตัวนามรูปมันอยู่ที่นั่น ตัวนามตัวรูปมันอยู่ที่จิตนั่น มันไม่ใช่อยู่ที่อาการกระทบนี้หรือ อาการกระทบมันเป็นเรื่องหยาบๆ นะ

เรื่องของการกระทำของจิต เรื่องของความผูกพัน เรื่องของความเป็นไป แล้วเราก็จินตนาการกัน เพราะอะไร? เพราะเราตาบอดกัน ถ้าหัวหน้าตาบอด มันจะเป็นความจริงไม่ได้ คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา ไปบอกปัญจวัคคีย์ “เธอได้ยินไหมว่าเราเกิดมาเป็นพระอรหันต์ เราอยู่ด้วยกัน ๖ ปี ไม่เป็นก็ว่าไม่เป็น เวลาเป็นขึ้นมา เราบอกเป็นพระอรหันต์” เพราะอะไร? เพราะมันมีกิจจญาณ สัจจญาณ มันมีสัจจะความจริงในหัวใจขึ้นมา ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์

ครูบาอาจารย์ของเราก็เหมือนกัน รู้จริงเห็นจริง สอนตามความเป็นจริงมันถึงเห็นสัจจะความจริง ถ้ามันพูดตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงธรรมชาติเหมือนกัน ธรรมชาติ

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน ธรรมะของครูบาอาจารย์ก็เหมือนกัน
ครูบาอาจารย์ท่านสอนจากประสบการณ์ของท่าน

แต่ธรรมะคนตาบอด ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชูขี้ทั้งท่อน
ไม่ได้เปิดปีกเลย ไม่ได้ตากไม่ได้ล้าง ไม่ได้ทำอะไรเลย แล้วบอกว่าจะสร้างบ้าน หามขุ
มา ลากขุมา แล้วบอกขุนี้เป็นขี้เป็นแปะ มันเพื่อฝัน มันเพื่อฝันแล้วก็บอกว่าสิ่งนี้เป็น
นามรูป

...รูปที่ไหน มันเป็นขุขี้ทั้งท่อนเลย มันเป็นขี้เป็นแปะตรงไหน มันจะมีขี้มีแปะ
มันต้องตัด มันต้องทำ ต้องเกิดการกระทำขึ้นมา แล้วการกระทำมันอยู่ที่ไหน ถ้ามีการ
กระทำเข้าไปมันจะเห็นสัจจะความจริง ทำเป็นขี้เป็นแปะทั้งหมดเลย แล้วมันเป็นบ้าน
ขึ้นมาหรือยัง มันก็ยังไม่เป็นบ้านอีก มันก็ยังเป็นไม้แปรรูปที่ยาว ที่สั้น ที่กว้าง ที่แคบ
ต่างกัน เพราะการใช้สอยมันต่างกัน

การกระทำของใจมันจะเห็นอย่างนั้น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
กับธรรมของครูบาอาจารย์เรา มันเป็นขั้นตอน มันเริ่มต้นว่าเราควรจะทำอย่างไร? ควรจะ
ก้าวเดินอย่างไร? ไม่ใช่ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะผิด
ไปไหน

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ผิดนะ มันผิดที่กิเลสเรา กิเลสเรานี้
ไม่รู้อะไรเลย แล้วกิเลสเรานั้นก็สวมรอย สวมเงา ธรรมะบังเงา บังเงาว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ
ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะถูกต้อง ต้องศึกษาอย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้
ศึกษามันส่วนศึกษานะ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ขนาดที่ศึกษา ศึกษาขนาดไหนมันก็มีความ
ลึงเลตงสัย ศึกษาขนาดไหนมันเป็นนกแก้วนกขุนทอง แต่ในการประพฤติปฏิบัติมันเป็น
ของเราจริงๆ ถ้าปฏิบัติแล้วไม่สมความปรารถนา มันก็เป็นการประพฤติปฏิบัติ

คุณก็พาสี! นักกีฬาเดี๋ยวนี้เป็นอุตสาหกรรมการกีฬา กีฬาทุกอย่างเป็น
อุตสาหกรรมหมดเลย ตั้งเป็นองค์กรต่างๆ ขึ้นมา แล้วต้องทำคะแนนเข้าไปถึงจะเข้าไป
เป็นนักกีฬา ถึงจะมีโอกาสได้แข่งขัน แม้แต่อย่างนั้นทุกคนพอทำเข้าไปเป็นนักกีฬา เข้า
ไปแข่งขันกับเขา ถ้าประสบความสำเร็จมันมีผลประโยชน์มหาศาล พอมีผลประโยชน์

มหาศาลแล้วใครบ้างที่จะได้มีโอกาสอย่างนั้น เพราะเขาต้องคัดเลือก แม้แต่เรื่องของโลก เรื่องของกีฬา เรื่องของหน้าที่การงาน เขาก็คัดเลือกกันทั้งนั้น

แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราว่าสิ่งนั้นก็เป็นธรรม สิ่งนี้ก็เป็นธรรม อ้างอิงกันไปหมดเลย มันเป็นเรื่องโลกๆ ถ้าโลกเป็นอย่างนี้มันลอยลม มันไม่มีหลักมีเกณฑ์เลย แล้วเอาอะไรไปเป็นเครื่องตัดสิน จะไปเอาเครื่องตัดสินอะไรมา มันก็ไม่มีอะไรตัดสิน เพราะอะไร? เพราะต่างคนต่างไม่รู้ก็ตัดสินกันไม่ได้ พอตัดสินกันไม่ได้ก็กลายเป็น กระแสโลก

กระแสโลกก็เป็นกระแส คำว่า “กระแส” ไม่มีอะไรเป็นความจริงเลย แล้วแต่ใคร จะมีความสามารถประชาสัมพันธ์ ใครจะมีความสามารถชักจูงได้ ชักจูงกระแสได้ ควบคุมกระแสได้ สิ่งนั้นเป็นคนคุมกระแส เวลาสิ้นสุดของชีวิตนี้แล้วจะรู้จริงว่าสิ่งนี้ เป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติกระแสจะแรงขนาดไหน โลกมันจะหมุนเวียนขนาดไหน เขาก็มีคนแบบว่าตื่นกระแส เพราะเขาไม่มีปัญญา ถ้าเรามีหลักสัจจะความจริง เราจะเห็นหมดเลย เราจะรู้จะเข้าใจว่าสิ่งนั้นไม่เป็นความจริง แล้วเราจะไม่เป็นเหยื่อของกระแส เพราะอะไร? เพราะการเกิดเป็นเรื่องแสนยาก การเกิดนี้แสนยาก เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราจะให้สังคมหลอกไปทำไม จะให้สิ่งที่ว่าเป็นกระแสของโลก หลอกหลวงเราได้อย่างไร

ถ้าเรามีสัจจะความจริง เราจะไม่มีใครมาหลอกหลวงเราได้ ทำไมถึงหลอกหลวงเราไม่ได้ล่ะ? เพราะมันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง ความจริงเกิดจากไหน? ความจริงเกิดจากใจเรา ความจริงเกิดจากจิตสงบ ความจริงจะเกิดความสัมผัส แต่ถ้าหัวใจมันเป็นปิจจัดตั้ง มันรู้ที่อยู่ที่นี่ ความจริงอยู่ที่นี่

คูสี เวลาคนเกิดคนละ มันเกิดมาโดยสัญชาตญาณ โดยสัจจะความจริง คนเกิดมาโดยความเป็นไป เขาก็ต้องกินได้อยู่ได้ของเขา ถ้ามันโตขึ้นมา ทำไมเราต้องสอน ทำไมพ่อแม่ต้องถนอมรักษาลูก ทำไมพ่อแม่ต้องสอนลูก ทำไมพ่อแม่ต้องส่งลูกไปเรียน ส่งลูกไปหาวิชาการเพื่อดำรงชีวิตในโลกล่ะ

สิ่งที่เกิดขึ้นของโลกเขายังถนอมรักษากันขนาดนั้น แล้วหัวใจของเราที่เกิดมาเป็นชาวพุทธ แล้วพบพระพุทธศาสนา ทำไมเราไม่ถนอมรักษาใจของเรา ถ้ารักษาถนอมใจของเรา เราจะเห็นคุณประโยชน์หมดเลย ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะกราบพระธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจ มันจะซึ้งใจมาก เพราะอะไร? เพราะสิ่งต่างๆ มันก็ซึ้งมาที่เรา

เหมือนกับพ่อแม่เรารักเรามาก พ่อแม่เราปรารถนาดีกับเราทั้งนั้น ความรักที่ไม่มีสิ่งแอบแฝงเป็นความรักของพ่อแม่ ความรักของพ่อแม่จะมีต่อลูกมาก เป็นความรักที่ไม่มีสิ่งตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น เรื่องของโลกๆ เขา เขายังมีสิ่งตอบสนอง แล้วความเมตตาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งกว่านั้นอีก เพราะอะไร? เพราะเป็นเมตตาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะรู้สัตว์ชั้นสัตว์

คูสิ เรามองไปที่สัตว์โลก สัตว์โลกตกทุกข์ได้ยาก เรามองเห็นเวลาสัตว์น้ำที่ว่ายน้ำแหงอะไรต่างๆ ที่ว่ามันต้องคั่นรนเอาตัวรอด นี่ชีวิตของมันนะ สบตาสิ..สบตา.. ตาละห้อยเลย เพราะอะไร? เพราะสัญชาตญาณของสัตว์ ของสิ่งมีชีวิต มันต้องพยายามคั่นรนเพื่อเอาชีวิตรอดทั้งนั้น แล้วทำไมมันช่วยตัวเองมันไม่ได้ล่ะ เพราะอะไร? เพราะมันยังไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว รื้อสัตว์ชั้นสัตว์ แต่รื้อสัตว์ชั้นสัตว์เวลาแสดงธรรมมันยังไม่เชื่อ นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี อยู่กันไปวันๆ อย่างนี้ชีวิตที่มีความสุข ในเมื่อบวชแล้ว สังคมเขายอมรับเชื่อถือเราก็ออยู่สบายสุขกันไป ..กลิ้งกินถ่านแดงๆ นะ กลิ้งกินสิ่งที่ว่าเป็นสมบัติของเขา เขาถวายทาน ทานของเขา ถ้าเราปัจจุเวกขณะ ชีวิตของเราสมควรกับสิ่งตอบสนองกับบุญกุศลของเขาไหม มันก็คิด มันก็ย้อนใจเข้ามานะ

ถ้ามันย้อนเข้ามา การดำรงชีวิตของเรามันก็เคารพธรรมวินัย เหมือนกับพ่อแม่รักษาเรา ถ้าพ่อแม่รักษาเรา เราก็เจริญเติบโตมา เรารักษาชีวิตของเรา เพราะเราเห็นโทษของมัน เห็นโทษของชีวิตนะ คูสิ เราบวชเราเรียนกันมาก็ปีแล้ว พรรษาหนึ่ง ๕ พรรษา ๑๐ พรรษา แล้วเดี๋ยวก็ต่างคนต่างตายไป ตายจากเพศภคหัตถ์ก็มี ตายจากชีวิตนี้ ตายใน

สมบัติของพระก็มี การตายนี้มันตายแน่นอน แล้วเราจะทำอะไรกัน? ถ้าทำอะไรกัน มันเห็นคุณค่าของชีวิต

เกิดมาในพระพุทธศาสนา ศาสนาวางธรรมและวินัยไว้ แม้แต่ไม่พบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำถูกทำผิดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคอยเผด็จตลอดเวลา แต่ที่นี่ไม่มีคนคอยเผด็จ มีแต่เราจะซื่อสัตย์กับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขนาดไหน แล้วเราจะพยายามประพฤติปฏิบัติขนาดไหน

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราจะได้ผลประโยชน์ ความร่มเย็นของใจ ถ้าใจมีความสงบ เวลามันพิจารณาเข้าไป โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี แล้วจะไปเห็นตัวจิต ถ้าเห็นตัวจิต ตัวนามรูป ตัวนามรูปแท้ๆ จะอยู่ที่นั่น แล้วเราประพฤติปฏิบัติกัน เริ่มต้นเราก็คือเป็นนามรูป

ไม่ใช่! เริ่มต้นมันเป็นกองของขั้น ๕ ขั้น ๕ เป็นกองเลย กองของรูป กองของเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ ขั้นกับจิตกระทบกัน เสวยอารมณ์ ความเสวยเป็นไป มันเป็นนามรูปที่ไหน มันเป็นเรื่องที่หยาบมาก

แต่ถ้าละเอียดขึ้นไป จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่มองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลส นามรูปมันอยู่ที่นั่น เพราะอะไร? เพราะมันส่องใส มันปล่อยวางต่างๆ ของสิ่งที่เป็นกามราคะ สิ่งที่เป็นอุปาทานที่มันหลุดกระชากลากไป หลุดกระชากลากไปนะ เวลากิเลสมันออกหากินจากอวิชชา จากมารมันออกไป ขั้นละเอียดเป็นกามราคะ ขั้นหยาบเป็นอุปาทานในธาตุ ขั้นอย่างหยาบสุดมันเป็นสักกายทิฎฐิ มันความเห็นผิดในกาย

สิ่งที่มันออกมาอย่างนี้ มันออกหาเหยื่อ มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องของวิญญูะ นามรูปละเอียดกว่านั้นเยอะนัก พอมันปล่อยวางเข้ามา..ปล่อยวางเข้ามา.. จนมันตัดขาดจากสักกายทิฎฐิ จากอุปาทานในขั้น จากกามราคะ มันยื่นเข้าไปถึงตัวมันเอง มันเหมือนกับสิ่งที่สืบต่อ สิ่งที่สืบต่อไปมันโดนตัดหุดสั้นเข้ามา มันจะเป็นตัวของมันเอง

พอเป็นตัวของมันเองมันไม่มีแรงขับ ไม่มีแรงขับความโลภ ความโกรธ ความหลง ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นเรื่องของกามราคะ เพราะอะไร? เพราะมันโลภ โลภมาจากอาการตามใจของมัน ถ้ามันโลภ มันหลงไปในสิ่งที่มันพอใจ พอมันหลงสิ่งที่มันหลงถ้าไม่ได้ตั้งใจ มันก็เกิดโทษะ

ความโลภ ความโกรธ ความโกรธมันเกิดโทษะมันจะเป็นไป เวลาเราใช้วิปัสสนาญาณเข้าไปชำระขั้นอย่างละเอียดเข้าไปจนมันขาดอกหมด พอมันขาดอกหมด ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันไม่เข้าไปถึงตัวใจ ใจมันหดสั้นเข้ามาเป็นตัวมันเอง พอตัวมันเอง มันเป็นตัวจิตล้วนๆ

จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ส่องใสนี้ แต่มันส่องใสมันก็เป็นตัวของมันเอง ตัวมันเองมันมีวิชาความรู้ตัวของมันเอง เดียวก็มีสติ เดียวก็รู้ เดียวก็ไม่ว่าง เดียวก็เป็น เดียวก็ว่านี่นิพพาน เดียวก็ว่าไม่ใช่ นี่สิ่งนี้นามรูป กระทบกระเทือนกันอยู่ในหัวใจ ความสุขอันหยาบ ความทุกข์อันละเอียด ความทุกข์เพราะความไม่เข้าใจ ความทุกข์เพราะมันเป็นไฟสุมขอน ความทุกข์เพราะมันเผาไหม้ลนตัวมันเอง แล้วมันก็ไม่เข้าใจ มันก็ว่าโลกว่าง

ความว่างทั้งหมด อย่างอื่นมันเป็นความว่างเลย กำหนดจิตบีบมันจะเป็นว่างหมด ว่างมันไม่รับรู้สิ่งใดๆ เลย เพราะมันว่าง ..ความว่างอย่างนี้มันเป็นความว่างของมาร ความว่างของสิ่งที่ต้องไปเกิดเป็นพรหม สิ่งที่ไม่เกิดเป็นพรหม ขนาดนามรูปอันละเอียด มันยังเป็นสภาวะแบบนั้นเลย

แล้วสิ่งที่มันได้มา สิ่งที่เป็นนามรูป เพราะเราประพฤติปฏิบัติมา เราลงทุนลงแรงมหาศาลเลยกว่าจะมาถึงตรงนี้ได้ เราจะเห็นการกระทำของเราขึ้นมาตลอด แต่กิเลสอย่างละเอียดทำไมเราเห็นมันไม่ได้ละ

กิเลสเห็นใหม่ มันติด มันหลง เวลามันหลง หลงอย่างหยาบๆ ก็หลงอย่างหยาบๆ หลงอย่างกลางมันก็หลงอย่างกลาง หลงอย่างกามราคะมันก็หลงอย่างกามราคะ แต่พอมันหลงในตัวมันเองมันก็ว่าโลภนี่ว่างหมดเลย สิ่งนี้เป็นนิพพาน นี่ไฟสุมขอน พอไฟสุมขอนมันอืดอืดขัดข้องในหัวใจ ถ้าอืดอืดขัดข้องในหัวใจ มันทำไมไม่ย้อนกลับมา? มัน

ย้อนกลับมาไม่ได้ เพราะพลังงานโดยธรรมชาติของมัน คูติ คูความร้อน มันก็กระจายตัว มันออกไป

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันก็กระจายตัวมันออกไป พอกระจายตัวมันออกไปก็ไม่มีสิทธิ์อะไรไปจับตัวมัน เวลาขั้นกับจิตมันออกไปกระทบ จิตมันย้อนกลับมามันก็เห็นสภาวะจิต เพราะสิ่งที่มันออกไป สายการบังคับบัญชามันยาว เราสามารถตัดตอนได้ เราจับต้องได้ แต่ที่เป็นผู้อำนวยการ ที่เป็นเจ้าอวิชา เป็นพญามารมันอยู่ในตัวมันเอง เอาอะไรไปจับมัน

มันเป็นไฟสุ่มขอนเพราะอะไร? เพราะช่องทางไปหาเหยื่อ มันโคจรระดมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัดตอนเข้ามาตลอด พอตัดตอนเข้ามาตลอดมันก็เจอตัวมันเอง พอเจอตัวมันเองก็ไม่มีวิธีการจะเข้าไปจับตัวมันเอง เพราะมันไม่ย้อนกลับ เพราะมันไม่ตั้งสติ เพราะมันไม่เข้าถึงจิตจิต มันไม่เข้าใจถึงว่าอวิชามันเกิดจากที่ไหน เกิดจากภาวะตรงไหน

ถ้ามันย้อนกลับเข้ามาตรงนี้ มันมาจับต้องตรงนี้ได้ สิ่งที่ต้องตรงนี้ได้เป็นคุณสมบัติอย่างมหาศาลเลย มรรคอันละเอียดมันจะเทียบเคียงระหว่างปัญญาใจ สุตมยปัญญาก็อย่างหนึ่ง การศึกษาเล่าเรียน การท่องจำ การถือบปี้กันมาเป็นสุตมยปัญญา

จินตมยปัญญาก็จินตนาการโดยกิเลสก็เยอะ จินตนาการโดยการประพฤติปฏิบัติที่มันเป็นจินตมยปัญญา ขณะที่เราวิปัสสนากัน โดยที่มรรคยังไม่บริสุทธิ์ผุดผ่อง ไม่มีขณิมาปฏิบัติ มันเป็นจินตมยปัญญา จินตมยปัญญาของที่มีสัมมาสมาธิ มีสติก็อย่างหนึ่ง จินตมยปัญญาของโลกเขา จินตนาการของโลกเขาก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง

สิ่งนี้มันเป็นทางผ่านเพราะมันเป็นวิวัฒนาการ เป็นการพัฒนาของจิต จิตพัฒนาขึ้นมาอย่างนี้ มันพัฒนาขึ้นมาถึงตัวมันเอง แล้วถ้าเราก้าวเดินต่อไปมันจะเป็นภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญากิเลสมันเริ่มเบาตัวลงๆ มันเริ่มจางลงๆ จนถึงที่สุดมันขาด

เวลากิเลสมันขาดอย่างนี้ ภาวนามยปัญญาอย่างหายาก็เห็น แล้วมีผลงานด้วย แล้วจะเริ่มเดินก้าวเดินต่อไปมันก็มีการขัด มีกิเลสมาหลอก มีการขัดแย้ง มีการเริ่มต้น

มีการจับต้อง แล้วเริ่มต้นก้าวเดินไปเป็นสภิกษาคามี เป็นอนาคามี ความคิด ภาวนามย ปัญญาอย่างหยาบ อย่างละเอียด อย่างกลางเห็นหมดเลย แล้วก็เข้าใจว่าสิ่งนี้มันจะเป็น ปัญญาของเรา มันต้องใช้ปัญญาอย่างนี้เข้าไปใช้ชำระกิเลส

..ไม่ใช่เลย! เวลาเข้าไปถึงอวิชามันเป็นปัญญาญาณ มันเป็นความลึกซึ้ง ลึกซึ้ง กว่าปัญญาสังขารความคิดปรุงแต่ง มันถึงเริ่มต้นไม่ได้ มันถึงจับต้องไม่ได้ มันถึงไม่เป็นไปตามสัญชาตญาณ มันถึงต้องมีปัญญาอันละเอียดสุขุมลุ่มลึกมาก ความสุขุมลุ่มลึก อย่างนี้มันจะย้อนกลับเข้าไป ถ้าจับตัวสิ่งนี้ได้

พอจับสิ่งนี้ได้แล้วปัญญาที่มันละเอียด แล้วมันจะไปกุกกุกจะทำไม่ รูปราคะ อรูป ราคะ มานะ กุกกุกจะ อวิชา ความเพลिन ความเป็นไป ความเพลिनมันก็ทะลุออกไปถึง ข้างนอก มันไม่อยู่ในฐานที่ตั้งของงาน มันไม่อยู่ในวงจรของกิเลสอันละเอียดที่ใช้ปัญญา อันละเอียดใคร่ครวญมัน มันส่งออกไปข้างนอก มันออกไปกระทบสิ่งจากภายนอก มัน เป็นปัญญาอย่างหยาบ เพราะเราเคยชินกับสภาวะแบบนั้น

การประพฤติปฏิบัติ การก้าวเดินมันจะเห็นคุณประโยชน์ มันจะเห็นเทคนิค เห็น วิธีการของการกระทำของจิตมาตลอด แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติไป ที่ว่าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ ครูบาอาจารย์ของเราปฏิญาณตนเป็น พระอรหันต์ เพราะมันเห็นเทคนิค เห็นวิธีการ เห็นการหลบซ่อนของกิเลส

สิ่งที่เป็นกิเลสมันหลบซ่อนอยู่ในจิต ในเปลือกของจิตที่มันเป็นขั้วเป็นตอนเข้ามา จนถึงที่สุดรากฐาน นามรูป ตัวสติจิต ตัวนามตัวรูปที่เขาเอาไปเพื่อฝืนกันนี้ สิ่งนี้เอา มาเพื่อฝืนเพราะอะไร? เพราะมันมีอยู่ในพระไตรปิฎก มันมีอยู่ในอภิธรรม มันมีอยู่ใน พระไตรปิฎกที่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเอาไปเพื่อฝืนกันว่า เป็นการประพฤติปฏิบัติ มันไม่มีสัจจะความจริง มันเอาสิ่งนี้ไปเพื่อฝืนกัน มันถึงไม่เป็น ความจริง แล้วมันก็วิปัสสนากัน มันก็ทำกันไม่ถึงที่สุดตามกระบวนการของการ ประพฤติปฏิบัติ

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเรา สิ่งที่จะเป็นนามรูป เป็นความเป็นไปของการก้าวเดิน การดับการฟื้นชีวิต การดำรงชีวิตระหว่างวิชากับอวิชา กระแสความคิดที่มันออกไป

ที่มันจะย้อนกลับไป ออกไปเป็นโลกก็แล้วแต่ ออกไปเป็นธรรมก็แล้วแต่ มันเกิดจากตรง
นี้

ถ้ามันเกิดจากตรงนี้ กว่าที่มันจะเข้าไปถึงรังของอวิชา กว่าที่จะเข้าไปถึงวิธีการ
การประพฤติปฏิบัติเข้ามา มันท่วมเททั้งชีวิต มันใช้ชีวิตสมบุกสมบันมาขนาดไหน แล้ว
กว่าจะเข้าไปจับต้องสิ่งนี้ได้ สิ่งที่เป็นโดยธรรมชาติของมัน มันเป็นอาการของจิต
ระหว่างวิชากับอวิชา ระหว่างความเป็นไปของตัวจิตล้วนๆ ไม่ใช่ตัวฉันท์

ตัวฉันท์คือตัวสิ่งที่ส่งออกมาข้างนอกนี่เป็นตัวฉันท์ สังขารปรุงแต่ง ความคิด
ความปรุง ความแต่ง ปัญญาที่ว่าปัญญาคือความรอบรู้ ปัญญาคือความคิด ความปรุง
ความแต่ง สิ่งนี้มันเป็นปัญญาอย่างหยาบ อย่างหยาบมันก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด แต่
ขณะที่เป็นปัญญาญาณ สิ่งนี้เข้าไปเทียบเคียงไม่ได้ มันจะไม่เข้ากับสิ่งนี้เลย มันเป็นความ
ละเอียดอันเป็นปัญญาญาณอันนั้น พอปัญญาญาณอันนั้นเข้าไปชำระอย่างนี้ จบสิ้น
กระบวนการของวิปัสสนา มันพลิกคว่ำไป

อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิง สฺสูติ อาสวะสิ้นไป จิตนี้เป็น แล้วจิตพระอรหันต์อยู่ที่
ไหน? จิตพระอรหันต์หรือ ถ้าจิตพระอรหันต์ก็มีฐิติจิตตัวนี้สิ ถ้าตัวนี้เป็นฐิติจิตอยู่ ตัวนี้
มันคาอยู่มันจะเข้าไปเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร? มันก็เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ แต่ภูมิของ
พระอรหันต์มี

แต่ตัวจิตมันโค่นชำระไป เพราะมันเป็นภวาสวะ มันเป็นตัวภพ มันเป็นตัวสถาน
ที่ตั้ง แล้วพระอรหันต์มีที่ตั้งที่ไหน ถ้าพระอรหันต์มีที่ตั้ง พระอรหันต์ก็อยู่ในวิภูษะสิ
วิภูษะมันเป็นสิ่งที่พิสูจน์ตรวจสอบได้ มีภพ มีที่ตั้ง มีสิ่งที่คำนวณได้ มันก็อยู่ในวิภูษะ
แต่ถ้ามันพ้นออกไปจากวิภูษะ เอาอะไรไปพิสูจน์ พิสูจน์ไม่ได้ มันก็พ้นออกไปจาก
สมมุติ มันก็เป็นวิมุตติไป

ถึงว่านิพพานนี้เที่ยง นิพพานมีอยู่ ถูกต้อง! มีเหมือนไม่มี ไม่มีเหมือนมี แล้วมัน
อยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่ในหัวใจ แล้วสิ่งนี้จะพิสูจน์ตรวจสอบได้ มันก็ต้องมีผู้ที่รู้จริง ถ้าผู้
รู้จริง จะตรวจสอบจะพิสูจน์อย่างไรก็ตรวจสอบได้ ถ้าไม่รู้จริงนะ พอขยับก็ล้มแล้ว เพราะ
สิ่งนี้มันละเอียดจนไม่สามารถที่จะใช้ตรรกะหรือปรัชญาเข้าไปจับต้อง เป็นไปไม่ได้!
เป็นไปไม่ได้เลย

แล้วสิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากเพราะเรามีอำนาจวาสนา เรามีชีวิต แล้วเรามาประพฤติปฏิบัติ เราถึงต้องการพรหมและวินัย ถ้าเราเคารพพรหมและวินัย เราจะซื่อสัตย์กับชีวิต เป็นพระอาชีพ เราเป็นมืออาชีพ เราจะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจริง เราจะไม่ปฏิบัติเพื่อฝืน เราจะไม่ทำแบบเพื่อฝืน เราจะไม่ยอมเป็นทาสของกิเลส เราจะไม่ยอมให้กิเลสเข้ามาชักใยให้ในวงจรชีวิตในการประพฤติปฏิบัติเราเสียเวลา หลงทาง ผิดพลาด แล้วแต่ความหยาบ ละเอียด ลึก ของการประพฤติปฏิบัติมันจะต่างกันไป

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราปรารถนาอีกอย่างหนึ่ง ปรารถนาเป็นการสะสมบารมี อันนั้นก็สร้างสมชีวิตของเรา เพราะชีวิตนี้แล้วแต่คนจะเลือก เกิดมาเป็นชาวพุทธมีโอกาสมหาศาลเลย เราเกิดมามีโอกาสมาก โลกเขาปากกัดตีนถีบนะ เขาพยายามใช้ชีวิตของเขา

เรามานี้ปัจจัยเครื่องอาศัยมีพร้อม ทุกคนส่งเสริมเราอยู่แล้ว แล้วถ้าเราทำจริงทำจ้งของเรา เราจะได้อริยทรัพย์ ทรัพย์ที่ดีค่าไม่ได้ ทรัพย์ที่ไม่สามารถตีค่าได้ ในโลกนี้ แก้วแหวนเงินทองเขาประมูลกัน เขาตีค่าได้ แต่สิ่งนี้ไม่มีใครประมูล ไม่มีใครแย่งชิงจากสมบัติของบุคคลคนๆ นั้นได้ สิ่งนี้เป็นทรัพย์ที่ดีค่าไม่ได้ มันถึงเป็นอริยทรัพย์ ถ้าเราหาสิ่งนี้ได้เราจะมีความสุขจริง จะเป็นคุณสมบัติของเรา เอวัง